

PRATARMĖ

Leidinio 16-ojo tomo turinį sudaro trys skyriai, apibūdinantys specifines edukologijos teorijos ir praktikos problemas, išskylančias sudėtingame globalizacijos laikotarpyje. *Pirmajame skyriuje* aptariamos aktualios postmoderniosios edukologijos paradigmos, nagrinėjamos lietuvių ir kitų šalių (Slovėnijos ir Latvijos) autorių straipsniuose. Juose pirmiausia norėta atskleisti šių laikų postmodernios pragmatinės edukologijos prielaidas ir modelius. Keliamas klausimas, kaip šiuolaikinė edukologija gali daryti efektyvią įtaką asmens vėlyvajai socializacijai ir ankstyvajai individuacijai postmodernios visuomenės sąlygomis. Šiame skyriuje taip pat aptariama perspektyvi konstrukcionizmo paradigma ir ja grindžiamas užsienio kalbų mokymasis. Parodoma, kiek konstrukcionizmas, kaip naujoji mokymosi teorija, gali paveikti užsienio kalbų išmokimo kokybę. Šalia to analizuojama nepertraukiamo vystymosi paradigma ir jos taikymas Latvijos modernios kaimo mokyklos sąlygomis. Kartu pristatoma jaunimo neformalaus ugdymo paradigma ir jos ryšys su aplinka. Pateikiama naujos informacijos ir apie vaikystės sampratos paradigmas, jų taikymo bei kaitos galimybes sparčiai besikeičiančios globalizacijos kontekste.

Antrajame skyriuje aptariamos kultūrinio ugdymo realijos. Šias realijas aptarti pradedama nuo pilietinės komunikacijos – reikšmingo tarpkultūrinio ugdymo veiksnio, skatinančio pilietinės visuomenės kūrimąsi, analizės. Remiantis konkrečia faktyne medžiaga, siekiama pagrįsti pilietinės komunikacijos įtaką dabartinių mokinių pilietiškumui ir tautiniam tapatumui plėtoti. Šiame skyriuje apibrėžiami ir Lietuvos mokinių politinės tolerancijos bruožai, o drauge iškeliamos jos tyrimų metodologinės nuostatos. Čia taip pat rašoma apie lyčių

skirtumus ir diskriminacijos apraiškas, pastebimas Slovėnijos ugdymo sistemoje bei ugdymo praktikoje. Remiantis Lietuvoje atliktų tyrimų rezultatais, apibūdinamas vyresniųjų paauglių požiūris į priešingą lytį. Taip pat atskleidžiamos paauglių konfliktų raiškos tendencijos, išskylančios jiems reikšmingų vertybių frustracijų atvejais. Gvildenami kultūrinės dimensijos klausimai ir jos svarba individo daugiakalbystei formuotis. Šia prasme akcentuojama vertinga mintis, kad, mokantis kelių kalbų, svarbu neignoruoti savos šalies kultūros.

Trečiajame skyriuje apibūdinamos kai kurios švietimo politikos gerinimo gairės. Čia pirm visko siekiama atkreipti dėmesį, kad formuojant Lietuvos švietimo politikos strategiją būtina pasiremti esamos švietimo būklės analize. Manoma, kad tam ypač svarbu objektyviai įvertinti švietimo politikos ribotumus, egzistuojančius realioje praktikoje, tarp įvairių švietimo subjektų: mokyklos vadovų, mokytojų, mokinių tėvų ir kt. Kita vertus, reikia atsižvelgti ir į UNESCO ugdymo kokybės imperatyvus ir iš jų kylančias švietimo politikos tobulinimo rekomendacijas bei galimas transformacijų galimybes. Aišku, kad švietimo politikos gerinimo kontekste didelę reikšmę įgyja mokyklų auditas, o ypač tai, kaip patys mokytojai vertina mokyklos išorės auditą. Žinoma, švietimo politikai pagerinti turi įtakos ir aukštųjų mokyklų studijų programų vertinimai: kokiomis koncepcijomis jie grindžiami ir kokie veiksniai jas sąlygoja. Šiame kontekste ne mažiau svarbu išvelgti švietimo kaitos aukštojoje mokykloje ryšį su šiuolaikinėmis technologijomis, o ypač su tuo, kiek kompiuterinės technologijos keičia tradicinius studijų metodus, o per tai – kokią įtaką studentų raštingumui, suvokiamam plačiau šio žodžio prasme.

Vanda Aramavičiūtė

